સા.વિજ્ઞાન

ધોરણ-૮

પ્રથમ સત્ર

વાર્ષિક માસવાર આયોજન

shikshansagar.com
શિક્ષણ સાગર
The King of Education

વર્ષ – ૨૦૨૪/૨૫

આવા દરેક ધોરણના વિષયવાર આયોજન
શિક્ષણ સાગર એપ્લીકેશનમાં ઉપલબ્ધ છે.

જુલાઈ માસનું પાઠ આયોજન
૧. ભારતમાં યુરોપીયનો અને અંગ્રેજી શાસનની સ્થાપના

અધ્યયન નિષ્પતિ :

–ભારતમાં યુરોપિયન પ્રજાનો આગમનના કારણો જાણે છે

–અંગ્રેજ શાસનનાં બ્રિટિશ વહીવટીતંત્રના માળખાથી વિદ્યાર્થીઓ માહિતગાર બને છે

–અંગ્રેજો વેપારીમાંથી ભારતમાં સંસ્થાનો કેવી રીતે સ્થાપી શકયા તેનાથી માહિતગાર બને છે

–વિદ્યાર્થીઓ મૈસૂર વિગ્રહો અને મરાઠા વિગ્રહોના પરિણામીની અસર સમજે

શૈક્ષણિક મુદ્દા :

–ભારતની તે સમયની પ્રખ્યાત વસ્તુઓ રૂબરૂ બતાવી શકાય

–જુદી–જુદી યુરોપિયન પ્રજાના આગમન તથા તેની ભારત પર અસર વિશે ચર્ચાનું આયોજન કરી શકાય

–જુદા–જુદા હિન્દી ફિલ્મ લાવી યુરોપિયન પ્રજા અને તેમના કાર્યો વિષે માહિતગાર કરી શકાય તેમજ વિગ્રહો વિશેની માહિતી આપી શકાય

શૈક્ષણિક સાધન :

–દુનિયાનો નકશો,

–જુદી–જુદી પ્રજાઓના ફોટા,

–ઘરમાં વપરાતાં મરી–મસાલા,

–તેજાના, સૂકા મેવા પ્રત્યક્ષ બતાવવા

શિક્ષક વિદ્યાર્થિની પ્રવૃત્તિ :

–નવો જળમાર્ગ કેવી રીતે શોધી શકાય તે અંગેની રમત રમાડવી

–દુનિયાના નકશામાં ભારતનો જળમાર્ગ દર્શાવવાની પ્રવૃત્તિ

–પ્લાસી અને બક્સરના યુદ્ધનો તુલનાત્મક અભ્યાસ અંગે ચર્ચા

–જુદી – જુદી યુરોપિયન પ્રજાની માહિતી વિશેનો ફોટા સાથેનો ચાર્ટ બનાવડાવી શકાય

–ઈ.સ. 1773 થી ઈ.સ. 1856 સુધી ભારતમાં બ્રિટિશ કંપનીનો શાસકો તરીકે રહેલો ગવર્નર જન રલોના નામની યાદી

પ્રવુત્તિ :

–વર્તમાન સમયનાં ન્યાયતંત્ર અને પોલીસતંત્રની માહિતી આપવા અદાલત અને પોલીસ સ્ટેશનની મુલાકાત

મૂલ્યાંકન

–આપેલ વિગતો નકશામાં દર્શાવવી

-જોડકા જોડો

જુલાઈ માસનું પાઠ આયોજન
૯. સંશાધનો

અધ્યયન નિષ્પતિ :

–વિવિધ સંસાધનોની ઉપયોગિતા સમજે છે

–વિદ્યાર્થીઓ સંસાધનોનાં પ્રકારો જાણે છે

–માનવજીવન માટે સંસાધનોનો કરકસરભર્યો ઉપયોગ કરવા કટિબદ્ધ બને છે

શૈક્ષણિક મુદ્દા :

–વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા દૈનિક જીવનમાં ઉપયોગી સંસાધનોની યાદી બનાવવી

–શાળામાં વપરાતા સંસાધનોની યાદી બનાવવી

–વિવિધ સંસાધનોનું ચર્ચા દ્વારા વર્ગીકરણ તથા ઉપયોગિતાની સમજ

શૈક્ષણિક સાધન :

–સંસાધનોનો ચાર્ટ,
–હેતુલક્ષી પ્રશ્નોનાં લેમિનેશન કાર્ડ તથા યુ–ટ્યુબ ઓડિયો,
–વિવિધ સંસાધનોને લગતાં પેપર કટિંગ્સ

શિક્ષક વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિ :

–સ્થાનિક વિસ્તારમાં હાલ જોવા મળતાં અને લુપ્ત થયેલાં પ્રાણીઓ, પશુઓ, પક્ષીઓ અને વૃક્ષોની યાદી બનાવવી
–હાલમાં અનુભવાતા આબોહવાકીય પરીવર્તનોની ચર્ચા
–દુષ્કાળને કારણે પડતી અસરોની ચર્ચા તથા પ્રશ્નોત્તરી

પ્રવુત્તિ :

–

મૂલ્યાંકન

–

ઓગષ્ટ માસનું પાઠ આયોજન
૨. ભારતમાં બ્રિટીશ શાસન

અધ્યયન નિષ્પતિ :

–વિદ્યાર્થીઓ અંગ્રેજોએ ભારતમાં વેપારી પાકો પર સત્તા જમાવતાં ખેડૂતોની કેવી સ્થિતિ થઈ તે જાણે છે
–અંગ્રેજોએ જમીનમહેસૂલની આવક વધારવા જમીનવ્યવસ્થામાં કરેલાં મૂળભૂત ફેરફારો સમજે છે
–19 મી સદીમાં ભારતમાં જનજાતિઓની સ્થિતિ, તેમની પ્રવૃત્તિઓ અને બિરસા મુંડાનાં જીવનથી પરિથિત બને છે

શૈક્ષણિક મુદ્દા :

–સ્થાનિક વિસ્તારનાં કોઈ એક રોકડિયા પાકની ખેતી, ઉત્પાદન, વેચાણ, ઉપયોગ, નિકાસ વગેરેની જૂથચર્ચા
–આપણા દેશની આયાત નિકાસની ચીજવસ્તુની જાણકારી વિશેની પ્રશ્નોત્તરી
–કેરેબિયન દેશોના નામ એને સ્થાને અંગે નકશાપૂર્તિ

શૈક્ષણિક સાધન :

–હેતુલક્ષી પ્રશ્નોનાં લેમિનેશન કાર્ડ તથા યુ–ટ્યુબ ઓડિયો,
–ભારતનો નકશો,
–રોકડિયા પાકોનો ચાર્ટ,
–વિવિધ જનજાતિઓ અને તેમના સ્થાનનો ચાર્ટ

શિક્ષક વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિ :

–સ્થાનિક વિસ્તારનાં પાકની ઉત્પાદન પ્રક્રિયાથી વેચાણ સુધીની સમગ્ર પ્રક્રિયાની રૂબરૂ મુલાકાત દ્વારા માહિતી
–વિવિધ જનજાતિઓ અને તેમનાં સ્થાનોની નકશાપૂર્તિ
–આયાત–નિકાસ વ્યાપાર શા માટે થાય છે તેનાં કારણોની જૂથ ચર્ચા
–બિરસા મુંડાનાં જીવન આધારિત એકપાત્રિય અભિનય

પ્રવુત્તિ :

–

મૂલ્યાંકન

–ચળવળ વિષે લખો
-પુસ્તક વાંચો

ઓગષ્ટ માસનું પાઠ આયોજન
૧૫. ભારતીય બંધારણ

અદયયન નિષ્પતિ :

–ભારતના બંધારણનાં ઘડતરની પ્રક્રિયા વિશે માહિતગાર બને છે
–ભારતના બંધારણનાં ઘડવૈયાઓ પ્રત્યે સન્માનની લાગણી અનુભવે છે

–ભારતના બંધારણની વિશિષ્ટતાઓ સમજે છે
–નાગરિકોની મૂળભૂત ફરજો જાણે છે

શૈક્ષણિક મુદ્દા :

–બંધારણ દિવસ અને પ્રજાસત્તાક દિવસ વિશેની ચર્ચા
–ભારતીય બંધારણ દિવસની ઉજવણી તથા મૂળભૂત ફરજો પર આધારિત ક્વીઝ સ્પર્ધાનું આયોજન
–ભારતના બંધારણની વિશિષ્ટતાઓ વિશે ચર્ચા
–નાગરિકોની મૂળભૂત ફરજો વિશે ચર્ચા તથા પ્રશ્નોત્તરી

શૈક્ષણિક સાધન :

–વિડીયો જી શાલા એપ

શિક્ષક વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિ :

–26 મી જાન્યુઆરીનાં દિવસને શા માટે બંધારણના અમલ માટે પસંદ કરવામાં આવ્યો તે બાબતે ચર્ચા
–બંધારણના ઘડવૈયાનાં જીવન આધારિત આધારિત વકતૃત્વ સ્પર્ધાનું આયોજન
–બંધારણનાં નિષ્ણાતોનાં જીવનચરિત્રો વિશે ભીંતપત્રો તૈયાર કરાવવાનું

પ્રવુત્તિ :

–

મૂલ્યાંકન

–ઘડવૈયાઓની યાદી બનાવવી

સપ્ટેમ્બર માસનું પાઠ આયોજન

૩. ભારતનો પ્રથમ સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામ

અધ્યયન નિષ્પતિ :

–અંગ્રેજ શાસન સામે ભારતમાં થયેલાં સ્વાતંત્થ સંગ્રામની શરૂઆત કેવી રીતે થઈ અને તેનો ફેલાવો કેવી રીતે થયો તેની જાણકારી મેળવે છે
–ઈ.સ.1857 નો સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામ નિષ્ફળ જવાનાં કારણોની સમીક્ષા અને પરીણામો જણાવી શકશે
–વિદ્યાર્થીઓ ઈ.સ. 1857 નો સંગ્રામનું સ્વરૂપ સમજે છે.

શૈક્ષણિક મુદ્દા :

–તાન્હાજી, મણિકર્ણિકા, મંગલ પાંડે ફિલ્મનું નિદર્શન
–ઈ.સ.1857 નો સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામ ઉદભવવાના કારણોની ચર્ચાનું આયોજન
–ઈ.સ.1857 નો સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામ નિષ્ફળ જવાનો કારણોની ચર્ચા તથા પ્રશ્નોત્તરી

શૈક્ષણિક સાધન :

–હેતુલક્ષી પ્રશ્નોનાં લેમિનેશન કાર્ડ તથા યુ–ટ્યુબ ઓડિયો,
–સ્વાતંત્ર્ય સેનાનીઓનાં ચિત્રો,
–ગુજરાત તથા ભારતનો નકશો

શિક્ષક વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિ :

–ભારતમાં જે સ્થળોએ સંગ્રામ થયો હતો તે સ્થળોનું નકશામાં આલેખન, પુસ્તકાલયમાંથી સંગ્રામમાં ભાગ લીધેલ સેનાનીઓ વિશેની સંદર્ભ માહિતી મેળવવી
–વર્ગખંડમાં દેશભક્તિના ગીતોનું ગાન તથા સ્પર્ધા
–સ્વાતંત્ર્ય સેનાનીઓનાં જીવન આધારિત અભિનય
–દરેક સ્વાતંત્ર્ય સેનાનીના ચિત્રો નોટબુકમાં હીરાવવા

પ્રવુત્તિ :

–

મૂલ્યાંકન

–વિકલ્પો અને સ્વાધ્યાય લખો

સપ્ટેમ્બર માસનું પાઠ આયોજન
૧૦. ખનીજ અને ઉર્જા સંશાધનો

અધ્યયન નિષ્પતિ :

–ખનીજોનું નિર્માણ અને ગુણધર્મો વિષે માહિતગાર બને છે

–વિદ્યાર્થીઓ ખનીજોની ઉપયોગિતા જાણે છે

–ઊર્જાના બિનપરંપરાગત સ્ત્રોતોથી માહિતગાર બને છે

–ખનીજોનાં સંરક્ષણ માટે જાગૃત બની પ્રદૂષણરહિત પર્યાવરણ જાળવવા પ્રયત્ન શીલ બને છે

શૈક્ષણિક મુદ્દા :

–ગુજરાત એનર્જી ડેવલપમેન્ટ એજન્સી વિશે જાણકારી તથા ચર્ચા

–ઘર તથા શાળામાં વપરાતાં ખનીજોની યાદી

–ઊર્જાના સ્ત્રોતોનું મહત્વ અને ઉપયોગિતા વિશે ચર્ચા તેમજ પ્રશ્નોત્તરી

–ખનીજોનાં ઉત્પાદક દેશોનું નકશામાં નિરૂપણ

શૈક્ષણિક સાધન :

–હેતુલક્ષી પ્રશ્નોનાં લેમિનેશન કાર્ડ તથા યુ–ટ્યુબ ઓડિયો,

–ભારતનો નકશો,

–ગુજરાતનો નકશો સંસાધનોનો ચાર્ટ

શિક્ષક વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિ :

–ઘર તેમજ શાળામાં વપરાતી ધાતુમાંથી બનેલી ચીજવસ્તુઓની યાદી તથા વર્ગીકરણ

–ધાતુ અને અધાતુ ખનીજોનું પ્રત્યક્ષ નિરૂપણ કરાવી વર્ગીકરણ કરાવવું

–સોલર પ્લાન્ટ અને બાયોગેસ પ્લાન્ટની આકૃતિ દ્વારા સમજ

પ્રવુત્તિ :

–સોલર પ્લાન્ટ અને બાયોગેસ પ્લાન્ટની મુલાકાત

મૂલ્યાંકન

–ખનીજો ના પ્રકાર લખો

સપ્ટેમ્બર માસનું પાઠ આયોજન
૧૬. સંસદ અને કાયદો

અધ્યયન નિષ્પતિ :

– ભારતની સંસદની રચનાથી વાકેફ થાય છે

–દેશનાં વડાપ્રધાનના સ્થાનના મહત્વથી માહિતગાર બને છે

–દેશના પ્રથમ નાગરિક રાષ્ટ્રપ્રમુખના ગૌરવશીલ પદનું મહત્વ સમજે છે

–આપણા દેશનો કાયદો વિશેની સમજ કેળવે છે

શૈક્ષણિક મુદ્દા :

–વર્ગખંડમાં મોક સંસદનું આયોજન

–ઈ.સ. 1951 થી હાલ સુધીના વડાપ્રધાનો અને રાષ્ટ્રપ્રમુખોની ફોટા સાથેની યાદી

–સ્થાનિક વિસ્તારનાં સંસદસભ્ય વિશેની માહિતીનું એકત્રીકરણ

–દેશના કાયદાઓ વિશે જરૂરી ચર્ચા

શૈક્ષણિક સાધન :

–હેતુલક્ષી પ્રશ્નોનાં લેમિનેશન કાર્ડ તથા યુ–ટ્યુબ ઓડિયો,

–વડાપ્રધાન અને રાષ્ટ્રપ્રમુખ તેમજ અન્ય મંત્રીઓના ફોટા

શિક્ષક વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિ :

–સ્થાનિક વિસ્તારનાં પ્રશ્ન અંગે સંસદસભ્યને પત્ર લખતાં શીખવવું
–'જો તમે સંસદસભ્ય હોય તો' વિષય પર ચર્ચા
–વડાપ્રધાન અને રાષ્ટ્રપ્રમુખનાં કાર્યો વિશેની ચર્ચા
–ગુજરાતનાં મુખ્યમંત્રી અને મંત્રીમંડળ વિશેની માહિતીનું એકત્રીકરણ

પ્રવુત્તિ :

વિધાનસભા ભવનની મુલાકાત

મૂલ્યાંકન

–

ઓકટોબર માસનું પાઠ આયોજન
૪. અંગ્રેજ સમયના શહેરો, ગૃહઉદ્યોગો અને ઉદ્યોગો

અદયયન નિષ્પતિ :

–વિદ્યાર્થીઓ અંગ્રેજ શાસન દરમિયાન દેશમાં વિકાસ પામેલાં નવાં મહાનગરો વિશે માહિતગાર બને છે
–ભારતનાં ગૃહઉદ્યોગો વિશે માહિતગાર બને છે
–વિદ્યાર્થીઓ દેશમાં વિકાસ પામેલા કાપડ ઉદ્યોગ અને લોખંડ–પોલાદ ઉદ્યોગનો ઈતિહાસ જાણે છે

શૈક્ષણિક મુદ્દા :

–દેશનાં જૂના નગર અને આજનાં નવાં નગરની તુલના વિશેની ચર્ચા
–સુતરાઉ કાપડ, રેશમી કાપડ, સાડીઓ વગેરેના ઉત્પાદનની પ્રક્રિયા વિશેની મુ સમજૂતી
–કોઈ એક ગ્રામોદ્યોગ કે હસ્તઉદ્યોગનાં ગૌરવશાળી ઈતિહાસ વિશેની ચર્ચા તથા યુ–ટ્યુબ વિડીયો દ્વારા સમજ

શૈક્ષણિક સાધન :

–ભારતનો નકશો,
–હેતુલક્ષી પ્રશ્નોનાં લેમિનેશન કાર્ડ તથા યુ–ટ્યુબ ઓડિયો

શિક્ષક વિદ્યાર્થિની પ્રવૃત્તિ :

–મધ્યયુગ દરમિયાન ભારતમાં શરૂ થયેલી ટપાલ–વ્યવસ્થાની મુલાકાત દ્વારા સમજ
–લોખંડ–પોલાદનાં ઉપયોગો વિશેની ચર્ચા
–ભારતના જૂના અને નવાં નગરોનું નકશામાં નિરૂપણ
–સ્થાનિક સુતરાઉ કાપડનાં કારખાનાં કે ફેક્ટરીની મુલાકાત દ્વારા સમગ્ર પ્રક્રિયાની સમજ

પ્રવુત્તિ :

–સ્થાનિક ગૃહઉદ્યોગની મુલાકાત,
–પોસ્ટ ઓફિસની મુલાકાતે

મૂલ્યાંકન

–

ઓકટોબર માસનું પાઠ આયોજન
૧૧. ખેતી

અદયયન નિષ્પતિ :

–ભારત દેશની અર્થવ્યવસ્થાના આધારસ્તંભ–ખેતી વિશે માહિતગાર બને છે
–ભારતની જમીનના પ્રકારો વિશે જાણે છે
–ભારતમાં થતી ખેતીના પ્રકારો વિશે જાણે છે
–ખેતીના મુખ્યપાકો વિશે જાણકારી મેળવે છે
–ખેતીના વિકાસ પર અસર કરતાં પરિબળો જાણે છે

શૈક્ષણિક મુદ્દા :

–સ્થાનિક વિસ્તારની જમીનના પ્રકાર અને તેમાં થતા પાકો વિશેની યાદી

–સ્થાનિક જિલ્લા અને ગુજરાત રાજ્યના મુખ્યપાકોનું નકશામાં નિરૂપણ

–ફુવારા પિયત પદ્ધતિનું ચિત્ર દોરાવવું

–ખેતીના વિકાસ પર અસર કરતાં પરિબળોની ચર્ચા

શૈક્ષણિક સાધન :

–હેતુલક્ષી પ્રશ્નોનાં લેમિનેશન કાર્ડ તથા યુ – ટ્યુબ ઓડિયો,

–સિંચાઇ પદ્ધતિઓના ચાર્ટ અને ચિત્રો

શિક્ષક વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિ :

–ટપકસિંચાઇ પદ્ધતિની ચાર્ટ દ્વારા સમજ

–ઘઉં અને મગફળીમાંથી બનતી વાનગીઓની યાદી

–રોકડિયા પાકોની યાદી અને નકશામાં નિરૂપણ

–સિંચાઈના પ્રકારોની ચર્ચા

પ્રવૃત્તિ :

–ખેતરની મુલાકાતે

મૂલ્યાંકન

–કોઈ એક જમીન તથા પાકોના નામ લખો

શિક્ષણ સાગર